

TIMBRO



RECENSION

HANS BERGSTRÖM

Tomas Ramberg kommer ut i kärnkraftsfrågan

IDÉ & HISTORIA | ENERGI

24 september 2026

DN:s politiske kommentator Tomas Ramberg tecknar kärnkraftsfrågans roll i svensk politik i en ny bok. Hans Bergström har läst, och uppskattar både den gedigna historieskrivningen och att Ramberg själv träder fram som kärnkraftsmotståndare.



Ända sedan Thorbjörn Fälldin träffade Hannes Alfvén våren 1973, och blev frälst, har kärnkraften haft sprängkraft i centrum för svensk politik. Den fällde den första borgerliga regeringen på 44 år. Den ledde till folkomröstning. Den gav grund till ett helt nytt politiskt parti, Miljöpartiet. Den har funnits som en ständig svårighet att hantera för varje regering. Den finns som en särskild komplikation också i regeringsförhandlingarna hösten 2026.

Två förhållanden har gjort kärnkraften så politiskt laddad.

Det ena är att den sprängt blockuppdelningen, för både vänster och höger. När Socialdemokraterna bildat regering, har de varit beroende av Miljöpartiet. När statsministern hetat Bildt, Reinfeldt eller Kristersson har Centerpartiet behövts – detta ända fram till Tidöregeringen, den första på 53 år som kunnat agera med enig styrka i energipolitiken. Denna inre enighet har gjort enorm skillnad.

Det andra är att den rört så tunga verkligheter att frågan inte gått att skyffla åt sidan, på vanligt politiskt vis. Den har ständigt pockat på uppmärksamhet. Kärnkraften stod länge för hälften av den svenska elproduktion (nu ca en tredjedel) och är än i dag den dominerande baskraften i södra och mellersta Sverige. Energisystemens tidshorisonter står i sällsynt grad i konflikt med politikens.

Ramberg ger en tydlig tidslinje för hela efterkrigstiden, som skapar reda i alla de förvecklingar som präglat hanteringen av kärnkraften.

Tomas Ramberg, känd och respekterad reporter på Sveriges Radio och nu politisk kommentator på Dagens Nyheter, har skrivit kärnkraftens politiska historia, med boken "*Att dagtinga med sin övertygelse – Historien om Sverige och kärnkraften*" (Bonniers förlag). Boken har många förtjänster, och kommer att bli en klassiker att återvända till.

Ramberg ger en tydlig tidslinje för hela efterkrigstiden, som skapar reda i alla de förvecklingar som präglat hanteringen av kärnkraften (villkorslagen med borrhningar i berg, årtalsexercisen kring 2010, tankeförbudslagen, elcertifikaten, Barsebäcks nedläggning, öppningar för ny kärnkraft, marknad med eller utan statliga subventioner, etcetera). Han skriver rappt, som anstår en framträdande journalist. Han sätter in frågan i tidens anda, med en inlevelse som nog fordrar att man själv minns världen under 1970-talet och framåt.

Ramberg använder också hela sin professionella förståelse av politiska processer för att kunna beskriva de olika partiernas bevekelsegrunder och dilemman i varje fas. Det som framstår som tekniskt och kaotiskt blir här politiskt förklarligt. Han har härvid haft god också av många nya djupintervjuer med de ledande aktörerna, liksom en dagbok skriven



av Reinfeldts statssekreterare Mikael Sandström som inte döljer de starka känslorna gentemot även koalitionspartners när konflikter gett inre slitningar. Ramberg åtnjuter stort förtroende som journalist, och det han kunnat använda för att få förtroenden, med viss distans i tiden.

Under läsningen blir det uppenbart att Tomas Ramberg själv är kärnkraftsmotståndare. Det framgår i så många delar av texten. De fackliga ledare som värnar kärnkraften, av omsorg om svensk industri, skildras mest som interna irritationsmoment för den socialdemokratiska partiledningen. Angela Merkels "Energiewende" i Tyskland återges i positiva ordalag, trots att den varit en katastrof för den tyska ekonomin, gjort Tyskland beroende av rysk gas och krävt stora utsläpp av koldioxid i atmosfären. Ramberg är lyrisk om vindkraftens expansion, men erkänner inte riktigt behovet av baskraft i syd- och mellansverige som gör att naturgas är det enda realistiska alternativet om kärnkraften stoppas.

Under läsningen blir det uppenbart att Tomas Ramberg själv är kärnkraftsmotståndare. Det framgår i så många delar av texten.

Ramberg visar också väldig tro på innovationer som rör vind och sol, med framtida möjligheter att lagra elektricitet så att den kan nyttjas även en januaridag med minus 30 grader, mörkt och vindstilla i det nordliga landet Sverige. Någon motsvarande tro på att kärnenergin kan utvecklas teknologiskt bär han inte. Rambergs bedömning av kärnkraften i världen förnekar helt dess renässans; den som lever får se. Men om man verkligen tror att jorden är på väg att bli obeboelig för människan på grund av koldioxidutsläppen, är det svårt att förstå hur kärnkraften kan avfärdas med att investeringarna är dyra (men bränslet sedan billigt). En svensk elproduktion med överskott som kunde säljas i stor skala till Tyskland och Polen, via Östersjökabeln, skulle ge Sverige inkomster och verksamt bidra till att ersätta den smutsiga brunkolen.

Ramberg skildrar livfullt följderna av en stor kärnkraftsolycka, men glömmer nämna att samtliga svenska kärnkraftverk redan 1988 försågs med system för filtrerad tryckavlastning som även vid en eventuell härdsmälta tvättar bort 99,9 procent av radioaktiva ämnen (som cesium) innan gasen släppt ut i omgivningen. Japan erbjöds samma system, men tackade nej i tron att en tsunami inte skulle drabba landet. Chocken av Fukushima, och föreställningen om enorma utsläpp, fick dramatiska politiska konsekvenser för energiförsörjningen i Japan och även Tyskland – detta trots att olyckan veterligen inte lett till mer än ett enda dödsfall.

I det säkerhetstänkande som har gällt i Sverige sedan 40 år råder principen att göra bästa möjliga vad gäller kompetens och säkerhetsmedvetande men samtidigt drastiskt reducera konsekvenserna om det värsta trots allt skulle hända. Nya reaktorkonstruktioner, framförallt



de mindre reaktormodeller som utvecklats på senare år, ska vara "inherently safe", det vill säga fysikaliskt självavstängande och inte beroende av den mänskliga faktorn.

Vi som med djup kulturell förankring i det svenska landskapet – höjderna, fjällen, skogen, ja även haven – avskyr vindkraftens förstörelse av detta landskap, möter inte mycken förståelse hos författaren.

Nu är det 2026 och återigen står energipolitiken och vacklar, med en erfaren ledning för Socialdemokraterna – Magdalena Andersson och Mikael Damberg – som vill låta bygga ny kärnkraft, men som samtidigt tvingas söka stöd från Miljöpartiet, Vänsterpartiet och Centern. Det politiska handlandets kortsiktighet står än en gång mot energiförsörjningens väldiga krav på ansvar och långsiktighet.

Tomas Rambergs bok är högst nyttig för att förstå hur Sverige har hamnat här i energipolitiken – genom alla turer trots allt i bättre skick än Tyskland. Att läsaren samtidigt får reda på var DN:s med rätta uppburne politiske analytiker själv står om kärnkraften kan ses som ytterligare en förtjänst med boken. Man vet nu den tillämpliga läsarten när man tar del av Rambergs fortsatta bedömningar i DN i denna del.



Hans Bergström

Hans Bergström är docent i statsvetenskap och före detta chefredaktör för Dagens Nyheter. Tillsammans med Janerik Larsson skrev han boken "Använd våra kärnkraftverk" inför folkomröstningen 1980.

Bildinfo

Omslagsbilden är ett montage. Foto: Thron Ullberg/Albert Bonniers Förlag

Dela recension





Mer om Hans Bergström

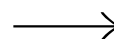
Hans Bergström

Hans Bergström är docent i statsvetenskap och före detta chefredaktör för Dagens Nyheter.

Tillsammans med Janerik Larsson skrev han boken "Använd våra kärnkraftverk" inför folkomröstningen 1980.

Relaterade artiklar

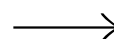
Kärnkraftsmotståndet styr på SVT



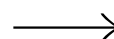
Kärnkraftsmotståndet finns kvar – och det har bara börjat



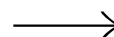
1976 ekar in i samtiden



Staden byggs av efterfrågan



Replik: Rysk roulette har inga vinnare



Ämnen

Alla ämnen

Ekonomi

Arbetsmarknad



Lag & institutioner

Miljö & klimat

Välfärd

Innehåll

Böcker och förlag

Magasin Smedjan

Rapporter & förslag

Utbildningar på Campus Timbro

Timbro Syd

Pressrum

Om Timbro

Kontakt

Jobba hos oss

Medarbetare

Boka en talare

Integritetspolicy



TIMBRO

Kungsgatan 60, Stockholm

072 205 16 66

info@timbro.se

